

Australiskt kvastgräs (*Chloris divaricata* R.Br.) i Södermanland

HANS RYDBERG

En vandring på Stockholms gator blir i regel ganska händelsefattig om man är på jakt efter botaniska sensationer. Visserligen kan där stå någon hampa, kavelhirs, hirsplanta eller nattskatta bland tusentals kanadabinkor, klibbkorsörter och löktravar. Ändå är det i Stockholmsmiljön man har störst chans till oväntade fynd.

Jag använde en del av eftersommaren 1997 till att bekanta mig med storstadens blomster. Under en promenad mellan Ersta sjukhus och Medborgarplatsen dök jag först på en amarant, som inte blommade, men som jag med tanke på växtsätt och bladskrud kom att hänföra till vitamarant *Amaranthus albus*. Bara 100 meter senare, i en gatspricka i asfalten på trottoaren på Tjärhovsgatan, såg jag en gräsplanta som inte liknade något inhemskt gräs. Det var grenigt från basen, knäböjt uppstigande och de radiärt utgående skotten platta. Från varje nod utgick 4-5 stråblad solfjäderformigt.

Risken för att gräset i denna extrema miljö skulle skadas eller av andra skäl inte skulle utveckla blomställningar var påtaglig, varför jag drog upp plantan och tog hem den för uppdrivning. Efter ca 3 veckor i rumsvärme utvecklades flocklikt ställda, smala ax med långa borst. Weimarks Skånes Flora och Hylanders Nordisk Kärlväxtflora konsulterades och gav misstankar om en *Chloris*-art. Mitt ark jämfördes med *Chloris*-materialet i Riksmuseets herbarium och det stod snart klart att det rörde sig om australiskt kvastgräs *Chloris divaricata* R.Br.

Tidigare fynd

Arten är i Sverige bara känd från Lackalänga ullspinneri utanför Kävlinge i Skåne, där den samlats några gånger under 1900-talet. Gräset är ursprungligt i Australien, men har sedan spritts till ullspinnerier runt om i världen. I England har gräset påträffats många gånger ("scattered" enl. Stace 1991) och från den europeiska kontinenten finns enl. Connert (1979) bara 7-8 fynd. Fröna har fasthållningsorgan i form av borst och sprids med får i sitt hemland. När ull levereras till exportländerna följer fröna med ut i rensningsavfallet, varefter de kan gro och bilda plantor. Dessa plantor är i regel kortlivade och överlever inte vintern.

Hur det australiska kvastgräset kommit till Stockholm är en gåta. Kanske har någon person direktimporterat orensad ull direkt från Australien. Kanske har någon turist som nyligen besökt Australien haft frön på sig i klädedräkten. Kanske finns det andra förklaringar.

Hur som helst kan vi hälsa den nya adventiven välkommen in i Sörmlandsfloran. Det lär dock dröja innan vi får se den igen. Fröna mognar inte i vårt kyliga höstsklimat och plantan kommer efter uppdrivningen i mitt arbetsrum att hamna i Riksmuseets herbarium.

Litteratur

- Connert, H. J. 1979: *Chloris*. I Gustav Hegi (Red.), *Illustrierte Flora von Mitteleuropa*. Band I, Teil 3: 78-80. Verlag Paul Parey, Berlin, und Hamburg.
- Stace, C. 1991: *New Flora of the British Isles*. Cambridge University Press, Cambridge.